

Izvajalski prijemi: IZ FIKCIJE V MESO

Preferenčnega presojanja po okusu in všečnosti se je potrebno izogniti. Ko se giblješ na ravni kritike, si vedno v krčju, da je krivda na tvoji strani zaradi tvojega nerazumevanja ali zaradi tvojega osebnega okusa, ki morda že preveč kategorično zavrača kakšno stvar. Izbor predstav na letošnjem festivalu je zelo barvit. Ne le tematsko, temveč tudi žanrsko se predstave precej razlikujejo med sabo. Od postavitve in izvedbe scenskih prijemov je odvisno, če bo neko delo uspelo. Včasih je postavitve bolj ključnega pomena kot izvedba, lahko pa je ravno obratno. Primerjajmo predstavo »**Empire (Art & Politics)**« kolektiva Superamas, v kateri je bila sama igra igralcev in izvedba pravi biser, in predstavo »**Sonja**« Alvisa Hermanisa, kjer igra v ponedeljek ni bila najbolje izpeljana, je bil pa režijski prijem dodobra premišljen in dovršen, tako da bi moralo vse delovati. Predstava tipa »Sonja« zahteva izredno igralsko tankočutnost in občutek za čas, da ustvari pravi melos in patos, ki pritegne gledalca. Predstava »Sonja« je težka in močno spominja na črno beli »alter« filmski žanr, ki zahteva enkratno subtilnost. Če le te ne doseže, lahko tudi gledalca, ki je navajen in naklonjen podobnim žanrom, izvzre in mu daje občutek razvlečenosti. Karikaturna mimika in domiselno besedilo oziroma zgodba Tatjane Tolstaje ni dovolj. Delikatnost kakšnih in podobnih predstav je v tem, da se včasih v izvedbi rade izjalovijo, v tem je tudi njihova teža. Igra je ključnega pomena za uspešnost, ne samo režijski prijemi. V čisto dugih sferah pa je pomen same igre izvajalcev predstave »Empire.« Ne glede na njihovo igro je bila režijska in konceptualna zasnova tista, ki je bila odločujoča. Predstava se je na koncu izpeljala v nič; razen če je bil njihov namen totalna absurdnost, ki zapusti za seboj le otopelost, demonski občutek brezizhodnosti. Pri predstavah Empire vrste igra ni niti tako odločujoča, se pa pogosto na to (na žalost) zanašajo prenekateri ustvarjalci. Vendar v tem primeru tega (na moje veselje) ni bilo.

Če naj bi se vse sprevrglo v nekaj, kar naj bi pustilo za seboj sled v naši realnosti, kmalu pridemo v razmišljanju do najbolj neposrednega scenskega sprožilca: performans. (Seveda z izjemo ping pong žogice, ko ti instalacija lahko prileti v glavo in ti s tem poseže v tvoj prostor ter ti povzroči pretres. Tako rekoč - performans iz zasede. Nenaključni - postavitve mize na ulico je namerno - nenamerni nekonceptualni dogodek.)

Nemalo teoretskega pretresa smo lahko doživeli ob deklariranem performansu, performansu »**Kaj mi je povedal Joseph Beuys**«, ko sem mrtev ležal v njegovem naročju« Borisa Kadlina. Zanimivo je, da iz dogodka ne naredi tipičnega dogodka, saj bi lahko rekli, da ubije fiktivno in se zato odreka vsem erodiranju v realnost. Toda ta »zajec« Fikcija je realno. Kako kataklizmično dejanje, ko performer ne prodaja svoje krvi, ne vpelje z nagovorom gledalca, se ne razreže ipd. Raje razreže zajca. Izniči ga. Ubije fikcijo. Katero fikcijo? Kaj je s tem sploh naredil? Je kaj naredil? Fantastična akcija, ko namesto mesa ubiješ fiktivno. Kakšna prekršitev - fiktivno v tej obliki na platformi performansu ... Na tem mestu se držim opisa izključno nekaterih izvajalskih prijemov, ne posegam v tematiziranje celotne predstave, da ne bo pomote. Dogodek se je izvedel v izmiku (klasičnega) sprožanja dogodka. Izvajalec ne zareže v svojo roko, temveč v zajca. Zajec tu ni samo nek surogat, temveč z razrezom postane meso. Dogodek preko zajca ni več fiktiven, dogodek postane realen. Vdor realnega skozi zajca. Kadlin poseže po prijemih v svojem performansu, ki niso najbolj tipično nazorni, a zato nič manj direktni. Uspešnost tega performansu je ravno v tem, da ne pademo na tipično diferencialno rezonirajočo stran, kjer bi lahko preko neke simbolne logike vsemu pripisali pomensko določenost. Ne gre niti za neko podzavest niti za nadrealno. Gre za to, kako iz fikcije narediti meso. Kaj je performans? Kdaj je nekaj performans, kdaj pa gre samo za predstavo? Gre za vprašanja, ki ponovno vznikajo ob tej predstavi in zahtevajo ponovno prevetritev in umestitev najbolj tipičnih postopkov v performansih.

Mreža scenskih umetnosti se nezadržno širi in izvajalci s svojimi lovkami posegajo po raznorodnih umetniških orodjih, tako da je priporočljivo za gledalca čim boljše kontemplacijsko (namerno je uporabljena ta beseda) dožemanje raznovrstnih žanrov. Zaradi pestrosti nabora izrabe različnih žanrov je malo težje dajati kakršne koli izjave glede neke predstave, če si ne pustiš v »startu« odprtega prostora. In kakor so odtujeni odnosi, so včasih odtujeni tudi gledalci, zato je na tem mestu izpuščena predstava skupine **Faifai**.

Pa veliko ping pong žogic in veseli lov na zajce!